

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 23. Cuiöenses Indi doctrinâ Christianâ imbuuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

*Regionis con-
ditio.*

Æs Mendocinum inter legitima probatur. Regio tota nullâ aliâ re, nisi fertilitate memorabilis est. Fertilitatem facit æstivo calore vicinorum montium nix liquefacta, & in subjectam planitiem ductilibus viis ad libitum dispensata, unde tanta frumenti, vini, & cæterarum frugum vis, ut adjacentibus terris multa suppeditet. Æstivos dies brevissimos faciunt continui montes ex abrupto sese in cælum effequentes. Solemque paucis post meridiem horis occultantes: qui montes ultrò citròque ire volentibus transitum non præbent, nisi adulto Vere; quæ etiam tempestate non sine periculo & ingenti labore transmittuntur. Per ea tamen loca quotannis Indigenæ, nullâ sexûs aut ætatis habitâ ratione, pœnè nudi ad regni interiora servitium ire compellebantur; fiebatque ut multorum artus amburerentur vi frigoris, ac inter nives rigidi exanimarentur. Præterea multis aliis oneribus premebantur, miseri æquali corporum vexatione ac animarum incuriâ. Igitur Didacum Torres graves causæ impulerunt, ut sedem Societatis Mendocæ ponere vellet; nam sperabat fore, ut miseri ab gravi servicio defenserentur, & multa milia Barbarorum ad Fidem converterentur. Adde, quòd è Tucumania ad Chilenum regnum euntibus, & inde redeuntibus, necnon Hispanis omni fermè animarum subsidio carentibus, Mendocina sedes magno commodo futura crederetur. Accessit his causis liberalitas Lopèsi Peniæ, & Agnetis ab Leone, annuus census, domesticam sacramque supellectilem, & usum mancipiorum ad condendum templum ultrò Societati offerentium. At ubi consilium fundandæ sedis divulgatum est, Mendocini cives palam refragati sunt, aientes, honestiùs non admitti hospitem, quàm expelli; si Societas admitteretur, servitium personale, adeoque spem ditandi, profligatum iri. Sed Provincialis, rebus per adversa promovendis idoneus, Chilenis montibus remensis, Mendocam delatus, apud plerosque cives disertabundus demonstrat, quàm hætenus sine cura æternæ salutis visissent: Indos fermè omnes in ipsa urbe, defectu Catecheseos & idoneorum Sacerdotum, magna ex parte adhuc Ethnicos esse: Neophytos perpetuò pellicatu implicitos hætenus fermè matrimonii legitimi, & pœnitis Confessionis sacræ usum ignorasse: Per totam Provinciam nullum Sacerdotem linguæ Indorum peritum reperiti; proinde Barbaros innumeros æternum perire. Hæc cum Provincialis diceret, & insuper usitatas Societatis artes in Hispanorum moribus corrigendis graviter adhiberet, perque domos omnes cursitans indigenas Ethnicos, & Neophytos pellicatu infames, Sacramentis & Catechesi procurandos in catalogum exactissimè referret, ita sibi urbis Primores devinxit, ut plerique quod oderant, jam summis votis cuperent. Spretis igitur paucorum odiis, Alexandrum Faiam Italum, & Joannem Pastorem Hispanicum, necnon Fabianum Martinium Laicum, novæ sedis stabilindæ præfecit; qui ardentes, per religiosa in omnis generis homines officia connitentes, salutem plurimorum consequuti sunt. Primus labor fuit, correctis Hispanicorum moribus, indigenas Ethnicos, quotquot erant in urbe, à Provinciali in album relatos, doctrinam Christianam edoctos, Parrocho baptizandos tradere.

*Lopèsi Peniæ
& Agnetis
ab Leone li-
beralitas.*

*Mendocini
cives Socie-
tatem ad-
mittere pri-
mum ra-
munt.*

*Popem ad-
mittunt.*

*Et fructu
latur.*

CAPUT
XXIII.
*Cuicenses
Indi docti-
nâ Christia-
nâ itabuun-
tur.*

*De eorum
moribus.*

*Multi ad fi-
dem conver-
tuntur.*

QUIBUS rebus primo semestri perfectis, Alexandro Faiâ ad sarcinas remanente, Joannes Pastor, & Fabianus Martinus, ex præscripto Didaci Torres, ad excursions arduas animum erexere. Indi omnes Cuicenses aut lacus habitant, aut campos campestres nullâ certâ sede, stercis portatilibus pro ædibus utentes, vagantur. Venatione plerumque vivunt. Palustres junctorum radices Sole duratas pro pane edunt, pro reliquo edulio pisces & lacuum rejectamenta adhibent. Cuniculorum in morem sub effossa humo ædes exiguo aditu sibi faciunt. Utrisque mos est, Judæorum ad instar, filias suas vendere, sic emptas mariti pro mancipiis & uxoris habent. Pauperes pro sponsæ pretio foceris suis per annum serviunt. Ut quisque opibus valet, plures aut pauciores, duplici servitutis & conjugii vinculo illigatas, sub fornice alit. Ad hos populos delati Socii, cum reperissent plerosque, vexationum metu, latebris se abdidisse, ipsas latebras, per paludes & torrentes rate ex storea & juncis raptim factâ vecti, pervasere: repertos docent se non vexandi, sed auxiliandi ergò venisse; non ad servitium imponendum, sed ad eos in libertatem filiorum Dei

asserendos.

asserendos. Quibus sermonibus ita cicurati sunt, ut statim centum & sexaginta Ethnici Baptismum receperint. Quatuor Sacella totidem in pagis Socii erexere, quò Indi hinc inde spartu convenientes Christianis Mysteriis imbuerentur. Joannes Pastor litteris ad Provinciale datis scribebat, se calore Solis ac siti per eas arenas pœnè fuisse confectum. Faciem ab culicum morfù & caloris acrimonia ita deformatam, planè ut elephantiacus videretur. Quinque omnino menses in prima excursionè positi sunt. Aliàs ad easdem terras eodem planè labore iidem itinerantes quingentos Barbaros baptizavere, & ex campestribus hinc inde spartis ducentos, tantà animi gestientis de dæmone victo lætitià, ut assererent labores quovis melle dulciores sibi videri, & illicia esse ad quidvis pro Christo tolerandum. Dum per montes inter Chilenum regnum, & Cuiocensem Provinciam medios Joannes Pastor excureret, Indorum manipulis extra patriam servitum ire coactis obviam factus, tantà commiseratione commotus est, ut togam ipse suam (quod aliàs Didacus Torres etiam factitavit) in partes scissam nudis inter summa frigora infantibus, in itinere abs se liquefactà nive baptizatis, dederit. Tandem Socii ab Senatu Regio impetrarunt, ne extra patriam hominum miserrimi, servitorum ergò, ire adigerentur. Quamquam quis satis legibus incitatum mortalium habendi libidinem coërceat? Varias ad eisdem, & alios finitimos remotosque populos excursionès, per Socios Mendocinos sub Didaco Torres Provinciali institutas, magno semper Baptismorum numero, dicere superfedeo; satisfecisse ratus, si semel asseruerò Cuiocensem Provinciam maxime Societati debere, quòd Christiana sit. Pedetentim tamen res peragebatur; nam ferocitas & barbaries paulatim cicurantur; si patientiam non adhibeas, spem omnem corrumpes.

OCCUPATIS per has sedes Chileni regni urbibus ac insulis, Didacus Torres continuato labore Tucumaniam denuò pervasit. Cordubam invecus, tyrocinio ordinato, auctoque novis Candidatorum atque ædificiorum incrementis, ad Indos domesticos sublevandos animum advertit: quos dum æquà mercede compensatos manumittit, irritavit Cordubensium animos, in vindictam odiosæ rei palam Societatem insectantium. Exinde nullus civis domum nostram frequentabat. Indi, ne sanam de sua libertate doctrinam audirent, ab templo nostro arcebantur: Quotidianæ largitiones pro alendis Sociis, censu perpetuo nondum constituto, fieri solitæ subtraherentur. Nullæ denique insectationes omiffæ, si fortè in suam sententiam adduci possent. Sed Didacus Torres certus de Divino auxilio, si miserorum causam non desereret, constantiam adhibuit; in privatis publicisque congressibus servitium personale magnâ contentione exagitans, & nisi ab eo desisterent, cœlestem vindictam civibus interminans. Minis adstruxere fidem adventitiæ aquæ, deturbatis quàm plurimis ædibus Cordubensem urbem deformantes; tempestuosi turbines agros vastantes; pestiferæ auræ dominos æquè ac servitia, factâ corporum strage, inficientes. Quibus rebus territi nonnulli cives, Regiis diplomatibus sese accommodantes, sapere. Sed plerique contra cœlestes mortalesque minas animos obstinavere; Indos solito more, & Societatem subtractione humanorum officiorum, vexantes. Ideò Socii diu tritico turcico, & parcis ex hortulo domestico frugibus, se sustentavere, eò ad animarum suarum curam alacriores, quò tenuius corpora alebantur. Sed Deus suis non defuit. Didacus Torres ad Tucumania interiora lustranda se accingens, domus Procuratorem monuit, eò magis Deo fideret, quò arctiora omnia domi videret; promittere enim se in sua absentia domesticis nihil defuturum: non frustrato eventu; nam cum Antonius Ruius, domus Procurator, centum & octoginta nummos ab Provinciali abeunte solummodò accepisset, nec alia pecunia ad alendam numerosam tyronum domum suppeteret; subductis post octo menses impensarum rerum & dono acceptarum rationibus, reperit mille & octingentos nummos in usus domesticos insumptos fuisse, quorum nummorum magna pars, undeunde provenerit, nulla ratione resciri potuit. Præterea aliquot cives, etiam ex adversariis, interjecto tempore, quingentorum boum, & nongentorum ovium stipe nos donavere, Deo scilicet eorum corpora curante, qui pauperum causam, hoc est suam, susceperant.

Quatuor sacella eriguntur.

Joannis Pastoris commendatio.

CAPUT XXIV
Cordubensis sedes vexatur ob servitium personale.

Didacus Torres constantè agit.

Cordubenses cives rebus adversis de officio monentur.

Deus socios adjuvat.